

UDC: 330.34:339.564

Serhii Kolodiy

D.Sc. (Economics), Professor,
State Higher Educational Institution
Banking University Cherkasy Institute
164 Chornovil Str., Cherkasy, 18028, Ukraine
kolodii_sergei@list.ru

Lesia Hariaha

PhD (Economics), Associate Professor,
State Higher Educational Institution
Banking University Cherkasy Institute
164 Chornovil Str., Cherkasy, 18028, Ukraine
garyaga@ukr.net

Mykola Rudenko

PhD (Economics), Associate Professor,
State Higher Educational Institution
Banking University Cherkasy Institute
164 Chornovil Str., Cherkasy, 18028, Ukraine
mykola_rudenko@mail.ru

Areas of improving Ukraine's export potential in the formation of a new model of socio-economic development

Abstract

Introduction. Strengthening Ukraine's position in the world economy requires an effective mechanism for sustainable exports as a constituent element of international trade and national economic development based on available natural, financial and human resources taking into account the formation of a new model of socio-economic development.

The purpose of the article is to study the vectors of development of Ukraine's export potential considering possible models of socio-economic development.

Results. The authors identify three stages of socio-economic development of Ukraine: deep and fairly prolonged time transformational recession in 1990-1998; renewable growth in 1999-2009; weak economic growth in 2010-2012 which passed into stagnation due to a significant decrease in prices in global resource markets in 2013-2015. It has been proved that the dynamics of Ukraine's export commodity structure is characterised by resource orientation of the national economy because ferrous metals and crop production amount over a third of state revenues from foreign trade. The basic options for reforming the national model of socio-economic development in the medium term are described with regard to export opportunities of Ukraine.

Conclusions. The state should provide a constant growth of export potential in the long term due to both the development of new production and technological restructuring of traditional industries. In the short and medium term, there is appropriate contemporary development of four models of individual elements within specific regions taking into account available resources and the existing production base.

Keywords: Economy of Ukraine; Export Potential; Socio-economic Development; GDP; Institutional Transformation

JEL Classification: F47; O11

DOI: <https://doi.org/10.21003/ea.V162-08>

Колодій С. Ю.

доктор економічних наук, професор кафедри економіки та управління,
Черкаський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи», Черкаси, Україна

Гаряга Л. О.

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів і кредиту,
Черкаський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи», Черкаси, Україна

Руденко М. В.

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та управління,
Черкаський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи», Черкаси, Україна

Напрямки підвищення експортного потенціалу під час формування нової моделі соціально-економічного розвитку України

Анотація

У статті проведено аналіз напрямків підвищення експортного потенціалу України під час формування нової моделі соціально-економічного розвитку. Виявлено наявність трьох етапів соціально-економічного розвитку України в 1991–2015 рр. Визначено, що український ВВП знаходиться у значній залежності від виробництва та експорту чорних металів та продукції рослинництва. Встановлено, що ситуація з динамікою товарної структури експорту України характеризується ресурсною спрямованістю вітчизняної економіки. Окреслено основні варіанти реформування національної моделі соціально-економічного розвитку на середньострокову перспективу з урахуванням експортних можливостей нашої держави. Отримані результати сприятимуть формуванню нових методичних підходів для прийняття виважених управлінських рішень на державному рівні щодо формування нової моделі соціально-економічного розвитку та ефективних інституційних перетворень в економіці нашої країни.

Ключові слова: економіка України; експортний потенціал; соціально-економічний розвиток; валовий внутрішній продукт; інституційні перетворення.

Колодий С. Ю.

доктор экономических наук, профессор кафедры экономики и управления,
Черкасский учебно-научный институт ГВУЗ «Университет банковского дела», Черкассы, Украина

Гаряга Л. О.

кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов и кредита,
Черкасский учебно-научный институт ГВУЗ «Университет банковского дела», Черкассы, Украина

Руденко Н. В.

кандидат экономических наук, доцент кафедры экономики и управления,
Черкасский учебно-научный институт ГВУЗ «Университет банковского дела», Черкассы, Украина

Направления повышения экспортного потенциала при формировании новой модели социально-экономического развития Украины

Аннотация

В статье проведен анализ направлений повышения экспортного потенциала Украины при формировании новой модели социально-экономического развития. Выявлено наличие трех этапов социально-экономического развития Украины в 1991–2015 гг. Определено, что украинский ВВП находится в значительной зависимости от производства и экспорта черных металлов и продукции растениеводства. Установлено, что ситуация с динамикой товарной структуры экспорта Украины характеризуется ресурсной направленностью экономики. Очерчены основные варианты реформирования национальной модели социально-экономического развития на среднесрочную перспективу с учетом экспортных возможностей Украины. Полученные результаты будут способствовать формированию новых методических подходов для принятия взвешенных управленческих решений на государственном уровне по формированию новой модели социально-экономического развития и эффективных институциональных преобразований в экономике Украины.

Ключевые слова: экономика Украины; экспортный потенциал; социально-экономическое развитие; валовой внутренний продукт; институциональные преобразования.

1. Постановка проблемы

Сучасний світ перебуває в активній фазі економічної глобалізації, за якої процес лібералізації зовнішньої торгівлі є безальтернативним варіантом розвитку економік. Поступове поглиблення міжнародного поділу праці вимальовує нові ескізи економічної карти світу. Посилення позицій нашої держави у світовому господарстві вимагає створення ефективного механізму сталого експорту як складового елементу міжнародної торгівлі та розвитку національної економіки на базі наявних природних, фінансових та людських ресурсів.

Під час формування нової моделі соціально-економічного розвитку України завданням вітчизняної економіки є збереження та розвиток високотехнологічних галузей з високою доданою вартістю (авіабудування, ракетно-космічна галузь, атомна енергетика, біотехнології), проте життєві реалії характеризують українську економіку як «сировинну периферію» розвинених держав. Вищезазначене твердження доводить структура експорту товарів з України протягом років незалежності, де лівову частку займають сировинні складові – чорні метали та продукція рослинництва.

2. Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблеми експортного потенціалу української економіки, його динаміка, кількісна та якісна структура, параметри, формування прогнозів розвитку є актуальними питаннями вітчизняної науки. Враховуючи важливе значення експорту для економіки України за будь-якої моделі соціально-економічного розвитку у науковій та прикладній літературі приділено значну увагу різним аспектам вищезазначеної проблематики. Дослідження проблем експортного потенціалу різновекторного соціально-економічного розвитку присвячено праці багатьох вчених-економістів, серед яких виділимо роботи Х. Вольфа (Wolf, 1994) [1], А. Гальчинського [2], В. Гейця [3], Б. Данилишина, Я. Жаліла, В. Месель-Веселяка [4], Р. Оти (Auty, 2001) [5], П. Саблука [4], В. Семиноженко [2], Х. Хессе (Hesse, 2008) [6], П. Чоу (Chow, 1987) [7], О. Шубравської [8] та інших.

Ураховуючи значні здобутки науковців у цьому напрямку, зауважимо, що питання, пов'язані з напрямками підвищення експортного потенціалу вітчизняної економіки під час формування нової моделі соціально-економічного розвитку, зважаючи на реалії сьогодення, є недостатньо дослідженими та потребують додаткової уваги з боку наукової спільноти.

3. Метою роботи є дослідження векторів розвитку експортного потенціалу економіки України з урахуванням можливих моделей соціально-економічного розвитку держави.

4. Основні результати дослідження

Модель соціально-економічного розвитку України, сформована у 1991–2013 рр., була пов'язана, насамперед, із трансформацією від командно-адміністративного до змішаного типу економічної системи. При цьому в рамках кожної пострадянської країни, що знаходились в процесі такої трансформації, певним чином змінювались інституційне середовище та умови господарювання, у результаті чого формувались національні особливості моделі соціально-економічного розвитку. Незважаючи на вищевикладене, розвиток багатьох пострадянських країн, у тому числі й України, відбувався поетапно за схожою схемою:

1) глибокий та доволі затяжний у часі трансформаційний спад у першій половині 1990-х років, посилений впливом та наслідками Азійської фінансової кризи 1997–1998 рр.;

2) відновлювальне економічне зростання, починаючи з кінця 1990-х років до настання світової фінансової кризи 2008–2009 рр.;

3) слабе економічне зростання у 2010–2012 рр., що перейшло у стагнацію у зв'язку зі значним зниженням цін на глобальних ресурсних ринках у 2013–2015 рр.

Наочно етапи соціально-економічного розвитку України представлено на рис. 1, де показано динаміку двох показників: індексу зростання реального ВВП по відношенню до попереднього року (%) та кумулятивного індексу зростання реального ВВП (1990 р. = 100%).

Аналіз динаміки кумулятивного індексу зростання реального ВВП (рис. 1) чітко та наочно показує наявність трьох етапів соціально-економічного розвитку України в 1991–2015 рр., які були описані вище. Звичайно, анексія Криму та окупація частини Донецької та Луганської областей призвели до посилення економічної рецесії в Україні, надавши їй додаткового поштовху, але подібні процеси сьогодні спостерігаються й у багатьох інших пострадянських країнах, за винятком країн Балтії та Грузії.

Причиною такого становлення в абсолютній більшості пострадянських країн є незавершеність реформування інституціонального середовища та певна «консервація» реформ, що сприяло б становленню національної моделі нового типу, призвело до формування національних моделей соціально-економічного розвитку, у яких основними факторами економічного зростання були: низькі стартові показники, наявність вільних виробничих потужностей після завершення трансформаційного спаду та зростання цін на ресурси та продукти з низьким рівнем обробки внаслідок зростання глобального попиту на них у результаті прискореного розвитку групи країн, що розвиваються, насамперед, Китаю.

Рис. 1: **Індекси зростання реального ВВП в 1992–2015 рр., %**
Джерело: Розраховано авторами на основі [9]

Fig. 1: **Indices of the real GDP growth in Ukraine, 1992-2015, %**
(1990 = 100%)
Source: Own calculations based at [9]

Основою стрімкого економічного зростання України у 2000–2007 рр. було швидке зростання експорту, насамперед, за рахунок його основи на той час – експорту чорних металів. Динаміка ВВП, експорту в цілому та експорту чорних металів у 1996–2015 рр. показана на рис. 2.

Аналіз даних рис. 2 показує, що український ВВП знаходиться у значній залежності від виробництва чорних металів, тому в нашій державі має місце ситуація, за якої існує пряма залежність зростання або падіння ВВП від випуску продукції галузей чорної металургії, що доведено в авторському дослідженні [10]. У період стрімкого економічного зростання основою експорту за товарною структурою були чорні метали, а основним географічним партнером залишалась Російська Федерація, хоча її частка постійно знижувалась.

Експортна діяльність є необхідною складовою ефективного функціонування вітчизняної економіки в цілому, та окремих її суб'єктів зокрема. Експорт продукції покликаний допомогти державі вирішити низку складних завдань, а саме: надходження валютної виручки, пошук нових ділових партнерів, покращення якості товарів, що експортуються, нівелювання наслідків сезонності попиту, нарощення обсягів продажу тощо.

Загальна ситуація з динамікою товарної структури експорту України характеризується ресурсною спрямованістю вітчизняної економіки, оскільки чорні метали та

продукція рослинництва в сумі складають більше третини надходжень держави від зовнішньої торгівлі.

За даними державної служби статистики України [9] основними експортноорієнтованими галузями економіки нашої держави є ресурсні виробництва: металургія, машинобудування та сільське господарство. Топ експортних товарів України 2015 року, як і у попередні роки, очолюють чорні метали (8,1 млрд дол.), на другому місці – експорт зерна (6 млрд дол.), що підтверджує авторське твердження про ресурсну спрямованість вітчизняного експорту.

Останні події на сході нашої держави та значна девальвація гривні (у чотири рази) зовсім вибила експорт (у доларовому еквіваленті) із колії (рис. 2). Глибина падіння шокуюча, експорт 2015 року зменшився у порівнянні з 2012 роком майже вдвічі.

Проаналізуємо стан та перспективи розвитку основного експортноорієнтованого товару України – чорного металу.

Металургійна галузь є стратегічною складовою економіки України, в якій задіяні близько 500 тис. осіб, вона забезпечує 25% (коливається за роками) промислового виробництва та приблизно 25–30% обсягу експорту товарів. Чорна металургія виступає фундаментом промислового виробництва нашої держави за весь період її незалежного функціонування та визначає стан соціально-економічного розвитку країни.

Останніми роками у металургійному комплексі країни спостерігаються негативні тенденції, оскільки знижується обсяг виробництва металопродукції та, як наслідок, зменшується доля чорних металів у структурі вітчизняного експорту. Світова економічна криза 2008–2009 років, події на сході нашої держави та девальвація гривні внесли масштабні корективи у роботу металургійного комплексу та вплинули на завантаження основних виробничих потужностей підприємств. Так, експорт чорних металів протягом останніх п'яти років постійно скорочувався. Якщо у посткризовому 2011 році експорт металу складав 18,5 млрд дол., то у 2015 році цей показник зменшився більше, ніж у два рази і складав 8,1 млрд дол. Звичайно, можна оперувати до загальних світових тенденцій зменшення споживання металу і, як наслідок, падіння попиту, хоча це зовсім не виправдовує катастрофічного падіння вітчизняного експорту. На суттєве падіння експорту вплинула ситуація з втратою у 2014 році ринку Росії (поставки скоротилися на 30%), що значно вплинуло на загальний тренд.

Підтверджуючи тезу щодо «ресурсної периферії» зауважимо, що експорт продукції чорної металургії характеризується сировинною спрямованістю, високотехнологічні марки сталі фактично відсутні у його структурі.

Незважаючи на значне скорочення експорту чорного металу останніми роками, металургійна галузь займає лідируючі позиції у структурі експорту України, оскільки продаж металу є найбільшою статтею доходу. Хоча, якщо підсумувати зовнішню торгівлю підприємств АПК (експорт зерна, харчова продукція та соняшникова олія), то лідируючою експортною індустрією вперше в останні роки став агропромисловий комплекс.

Дослідимо перспективи агропромислового комплексу України з точки зору його експортної спрямованості та окреслимо основні моделі соціально-економічного розвитку нашої держави з урахуванням виявлених тенденцій. Постійне збільшення чисельності населення земної кулі утримує світові ціни на сільськогосподарську продукцію на досить високому рівні, що позитивно впливає на український експорт. Підтримкою нарощування поставок зерна з України

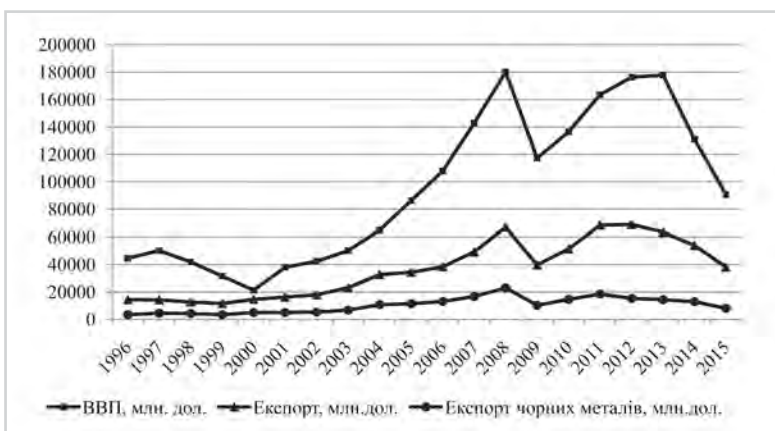

Рис. 2: **ВВП, експорт та експорт чорних металів в Україні в 1996–2015 рр.**

Джерело: Розраховано авторами на основі [9]

Fig. 2: **GDP, total export and exports of ferrous metals in Ukraine, 1996-2015, mln USD**

Source: Own calculations based at [9]

є перманентна продовольча криза, яка вимагає збільшення поставок зернових культур не лише на харчові цілі, а й для використання у тваринництві.

Високе внутрішнє виробництво зерна у комбінації зі стійким зовнішнім попитом вивели Україну у групу основних країн-постачальників зернових у світі. При цьому фактор експорту для внутрішнього ринку зерна важко переоцінити, тому що зовнішні поставки – найвигідніший спосіб утилізації надлишків і регулювання вітчизняного балансу попиту та пропозиції [11].

У 2015 році частка зернових культур у структурі експорту України зросла на 3,7%, у той час як доля експорту чорних металів зменшилась на 2,8%. Розвитку аграрного сектора економіки, навіть у період нестабільності, сприяли декілька основних чинників: по-перше, торгові преференції та квоти Європейського Союзу; по-друге, активна діяльність Міністерства аграрної політики щодо реформування сектора; по-третє, стабільний попит на продукцію аграріїв. Серед проблем агросектору виділимо відсутність вільного доступу виробників до фінансування та нерозвинутої інфраструктури, що стали на заваді більш динамічному розвитку галузі.

Важливою невирішеною проблемою вітчизняного продовольчого експорту залишається його сировинна спрямованість. Сировинний експорт має низьку частку доданої вартості, а український імпорт, як правило, характеризується продукцією з високою доданою вартістю, тобто наша держава сплачує різницю у вартостях цих товарів у вигляді транснаціонального податку, який спрямовується на розвиток переробних та інших галузей тих країн, які обмінюють вітчизняну сировину на свою готову промислову продукцію.

Вважаємо, що невизначеність ситуації щодо розвитку конфлікту на сході нашої держави та високі показники динаміки розвитку аграрного сектора економіки призведуть до поступового домінування сільського господарства та харчової промисловості у структурі українського експорту у довгостроковій перспективі. Продукція агропромислового комплексу сьогодні є основним «двигуном» вітчизняного експорту та джерелом надходжень іноземної валюти.

Переконані, що основні проблеми українського експорту криються у сировинній його основі, адже наша держава, передусім, експортує метал, зерно, соняшникову олію тощо, які потім обробляються, фасуються та продаються в інших державах під брендами локальних виробників. У довгостроковій перспективі необхідно зменшити залежність вітчизняного експорту від сировинної складової, оскільки вищезазначена структура знижує загальну конкурентоспроможність України та поступово виснажує економіку.

Конфлікт на сході нашої держави, політична та економічна нестабільність призвели до повільного проведення реформ та кволаї перебудови експортної орієнтації із сходу на захід, внаслідок чого експорт у 2015 році у доларовому еквіваленті зменшився на 29%, або на 15,8 млрд дол. у порівнянні навіть із 2014 роком. Звичайно, для держави суттєве зменшення експортної виручки є сильним ударом по економіці, проте переконані, що вищезазначене є стимулом для українських виробників модернізувати виробництво та освоювати нові ринки.

Зважаючи на вищесказане, зауважимо, що формально головним орієнтиром для розбудови національної експортоорієнтованої моделі соціально-економічного розвитку була і залишається інноваційно-інвестиційна модель, проте теоретичні розробки нормативного характеру не завжди відповідають наявним умовам та тенденціям соціально-економічного розвитку, і можуть бути реалізованими на практиці у далекому майбутньому. Навіть Джон Кейнс [12], засновник макроекономічної теорії, критикуючи нормативні положення прихильників теорії ринкового саморегулювання зазначав, що у довгостроковому періоді ми всі є «померлими».

Погоджуємося із думкою Соскіна О. І., що сьогодні Україні необхідно розглядати як демократичну державу з

ринковою соціально орієнтованою капіталістичною економікою, органічну складову європейського простору [13]. Тому окреслимо основні найбільш вірогідні варіанти реформування національної моделі соціально-економічного розвитку на середньостроковій перспективі з урахуванням експортних можливостей нашої держави:

1) модель, що передбачає зміну географічної структури для традиційних товарних позицій експорту на користь країн, що розвиваються, без швидкого та системного реформування інституціонального середовища;

2) модель великої аграрно-промислової країни, яка є лідером з виробництва багатьох видів аграрної продукції на європейському ринку та впливовим гравцем на світових ринках; при цьому активно розвиваються галузі, пов'язані з переробкою первинної продукції, та постійно зростає їх внесок у експорт та ВВП;

3) модель «маленького Китаю» за рахунок масового створення підприємств, насамперед у галузі машинобудування, які є частиною «глобальних виробничих ланцюжків», центри яких знаходяться в країнах Західної та Центральної Європи;

4) модель «маленької силіконової долини», включаючи стрімкий розвиток ІТ-сектору та створення потужних науково-технологічних парків та інноваційних кластерів у великих та середніх містах України.

Перша модель соціально-економічного розвитку України, на нашу думку, має базуватися на переорієнтації географічної структури традиційних товарних позицій експорту на користь країн, що розвиваються. Вищезазначена модель розвитку є фіксацією сформованої раніше моделі, яка лише переорієнтується на інші ринки без якісної зміни структури експорту та в умовах відсутності сучасних технологічних інновацій.

Друга модель передбачає реформування аграрного сектора економіки України, максимальну ліквідацію сировинної спрямованості експорту та інвестування коштів у створення потужного сектора первинної обробки продуктів сільського господарства, що дозволить вітчизняній економіці вийти на якісно новий рівень і зайняти гідне місце серед світових виробників продовольства.

Модель «маленького Китаю» особливо актуальна в останні роки, оскільки рівень мінімальної заробітної плати в нашій державі є найнижчим в Європі, навіть нижчим, ніж у Китаї, а географічна близькість до кордонів Європейського Союзу робить цю модель привабливою до реалізації. Проте перепонами у реалізації даної моделі є відсутній сучасний та діючий механізм регулювання інвестиційної діяльності на основі дотримання антимонопольного законодавства, що значно відлякує потенційного західного інвестора.

Модель «маленької силіконової долини» у середньостроковій перспективі є досить перспективною для вітчизняної економіки, що підтверджується динамікою експорту послуг у сфері телекомунікацій, комп'ютерних та інформаційних технологій, який у 2015 році складав 16% загального експорту послуг. Звичайно, основними гравцями на ринку ІТ-послуг є аутсорсери, проте є можливість створення на базі України потужних науково-технологічних парків та інноваційних кластерів, що дозволить найбільшим світовим ІТ-ТНК створити власні майданчики на території нашої держави.

5. Висновки

Таким чином, товарна структура експорту України є несприятливою та незбалансованою, що свідчить про неспроможність або небажання держави усунути структурні диспропорції економіки, які сформувалися протягом років незалежності. Реформування національної моделі соціально-економічного розвитку на середньострокову перспективу є вимогою сьогодення. Те, яким із запропонованих авторами шляхів буде розвиватися експортна складова економіки України, залежить від розуміння керівництва країни глибини необхідних структурних перетворень.

Отже, в Україні зберігаються передумови для зміцнення експортних позицій на міжнародній арені, а саме:

вигідне географічне розташування, дешева кваліфікована робоча сила, наявні природні ресурси, система освіти і науки, високі технології тощо. Саме підвищення експортного потенціалу стало базисом якісних соціально-економічних перетворень в успішних країнах, що розвиваються, та країнах з перехідною економікою на шляху становлення сучасної інвестиційно-інноваційної моделі національної економіки.

Державі необхідно забезпечити умови постійного зростання експортного потенціалу в довгостроковому періоді за рахунок як розвитку нових виробництв, так і технологічної перебудови традиційних галузей еконо-

міки. У короткостроковому та середньостроковому періодах доречним є одночасний розвиток окремих елементів чотирьох моделей у рамках конкретних регіонів та з урахуванням наявних ресурсів та сформовані виробничі бази. Це дозволить зберегти сформовані раніше тенденції та сформувати нові «точки зростання» національної економіки. Таким чином, бажано забезпечити зростання експортного потенціалу економіки за рахунок якісної зміни технологічної структури виробництва, переходу до розробки та впровадження нових продуктів, не допускаючи при цьому занепаду традиційних галузей економіки.

Література

1. Wolf H. C. The Economics of Disintegration in the Former Soviet Union / H. C. Wolf // The Economics of Transformation. Theory and Practice in the New Market Economies, ed. by A. Schipke, A. M. Taylor, Springer-Verlag, Berlin. – 1994. – P. 1–15. – doi: https://doi.org/10.1007/978-3-642-78615-0_1
2. Інноваційна стратегія українських реформ / А. С. Гальчинський, В. М. Геєць, А. К. Кінах, В. П. Семиноженко. – К.: Знання України, 2002. – 336 с.
3. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / [В. М. Геєць, В. В. Близнюк, А. А. Гриценко, Б. С. Кваснюк, С. І. Кірсев, І. О. Луїна, О. Л. Яременко та ін.]; за ред. акад. В. М. Гейця; НАН України, Ін-т економ. прогнозування. – К.: Фенікс, 2003. – 1006 с.
4. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року / за ред. Ю. О. Лупенка, В. Я. Месель-Веселяка. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2012. – 182 с.
5. Auty R. M. Resource Abundance and Economic Development / R. M. Auty. – Oxford: OUP, 2001. – 356 p.
6. Hesse H. Export Diversification and Economic Growth. [Electronic resource] / Commission on Growth and Development. – Working Paper No. 21. – Commission on Growth and Development, 2008. – Access mode: http://siteresources.worldbank.org/EXTPREMNET/Resources/489960-1338997241035/Growth_Commission_Working_Paper_21_Export_Diversification_Economic_Growth.pdf
7. Chow P. C. Y. Causality between export growth and industrial development / P. C. Y. Chow // Journal of Development Economics. – 1987, June. – Volume 26, Issue 1. – P. 55–63. doi: [https://doi.org/10.1016/0304-3878\(87\)90051-4](https://doi.org/10.1016/0304-3878(87)90051-4)
8. Інноваційні трансформації аграрного сектора економіки: монографія / [О. В. Шубравська, Л. В. Молдаван, Б. Й. Пасхавер та ін.]; за ред. д-ра екон. наук О. В. Шубравської; НАН України, Ін-т екон. та прогноз. – К., 2012. – 496 с.
9. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт. – 2016. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
10. Колодій С. Ю. Розвиток економіки України: «ресурсне прокляття» по-українськи чи наслідок постсоціалістичної трансформації [Електронний ресурс] / С. Ю. Колодій, Л. О. Гаряга, М. В. Руденко // Економічний часопис-XXI. – 2015. – № 7-8 (1). – С. 36–39. – Режим доступу: http://soskin.info/en/ea/2015/7-8-1/contents_9.html
11. Кобута І. В. Оцінка наслідків державного регулювання експорту зерна в Україні / І. В. Кобута // Економіка і прогнозування. – 2011. – № 4. – С. 139–147.
12. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег. Избранное / Дж. М. Кейнс. – М.: Эксмо, 2007. – 960 с.
13. Соскін О. І. Модель народного капіталізму як основа конкурентоспроможного розвитку української економіки / О. І. Соскін // Економіст. – 2010. – № 2. – С. 21–25.

Стаття надійшла до редакції 12.07.2016

References

1. Wolf, H. C. (1994). *The Economics of Disintegration in the Former Soviet Union*. In A. Schipke, & A. M. Taylor (Eds.). *The Economics of Transformation. Theory and Practice in the New Market Economies*. (pp. 1-15). Berlin: Springer Berlin Heidelberg. doi: https://doi.org/10.1007/978-3-642-78615-0_1
2. Halchynskiy, A. S., Heyets, V. M. et al. (2002). *The innovative strategy of Ukrainian reforms*. Kyiv: Znannya Ukrayiny (in Ukr.).
3. Blyzniuk, V. V., Hritsenko, A. A., Kvasniuk, B. Ye. et al. (Eds.). (2003). *Economy of Ukraine: strategy and policy of long-term development*. Kyiv: Feniks (in Ukr.).
4. Lupenko, Yu., Mesel-Veseliak, V. et al. (Eds.). (2012). *Strategic directions of development of agriculture of Ukraine till 2020*. Kyiv: NNTS «IAE» (in Ukr.).
5. Auty, R. (2001). *Resource Abundance and Economic Development*. Oxford: OUP.
6. Hesse, H. (2008). *Export Diversification and Economic Growth*. (Working Paper No. 21). Washington: The World Bank. Retrieved from http://siteresources.worldbank.org/EXTPREMNET/Resources/489960-1338997241035/Growth_Commission_Working_Paper_21_Export_Diversification_Economic_Growth.pdf
7. Chow, P. C. Y. (1987, June). Causality between export growth and industrial development. *Journal of Development Economics*, 26(1), 55-63. doi: [https://doi.org/10.1016/0304-3878\(87\)90051-4](https://doi.org/10.1016/0304-3878(87)90051-4)
8. Shubravskaya, O., Moldavan, L., Paskhaver B. et al. (Eds.). (2012). *Innovative transformation of the agricultural sector*. Kyiv (in Ukr.).
9. State Statistics Service of Ukraine. (2016). *Official web-site*. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua>
10. Kolodiy, S. Yu., Hariaha, L. O., & Rudenko, M. V. (2015). Ukrainian economic development: «resource curse» or post-socialist transformation consequence. *Ekonomicnij Casopis-XXI (Economic Annals-XXI)*, 7-8(1), 36-39. Retrieved from http://soskin.info/en/ea/2015/7-8-1/contents_9.html (in Ukr.)
11. Kobuta, I. V. (2011). Assessing the impact of state regulation of grain export in Ukraine. *Ekonomika i prohnozuvannya (Economics and Forecasting)*, 4, 139-147 (in Ukr.).
12. Keynes, Dzh. M. (2007). *General Theory of employment, interest and money. Favorites*. Moscow: Eksmo (in Russ.).
13. Soskin, O. I. (2010). The model of capitalism as a basis for competitive development of Ukrainian economy. *Ekonomist (The Economist)*, 2, 21-25 (in Ukr.).

Received 12.07.2016

Щодо публікації наукових статей у науковому фаховому журналі «Економічний часопис-XXI»

Шановні колеги!

«Економічний часопис-XXI» – визнаний в Україні та за кордоном науково-аналітичний журнал, який заснований 1996 року і видається Інститутом суспільної трансформації.

Журнал «Економічний часопис-XXI» входить до переліку фахових наукових видань з економічних наук

(Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України № 528 від 12.05.2015 р.).

Пропонуємо науковцям, викладачам, аспірантам, докторантам публікувати свої наукові статті та результати

дисертаційних досліджень у науковому фаховому журналі «Економічний часопис-XXI».

Вимоги до наукових статей викладені в Інтернеті за лінком: <http://soskin.info/ea/avtory.html>